

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli muusikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab, teadvustab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid;
- 2) tunneb huvi muusika kui kunstiliigi vastu ning kujundab enda esteetilist maitset;
- 3) mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt muusikaliste tegevuste kaudu;
- 4) kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid;
- 5) väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 6) teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises ning mõistab ja austab erinevaid rahvuskultuure;
- 7) teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust ning suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonnasse.

Õppeaine kirjeldus

- Muusikaõpetus toetab õpilase individuaalse eripära kujunemist muusikalise eneseväljenduse kaudu. Muusikaõpetuses avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegelda ja muusikast rõõmu tunda ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamisega kujundatakse õpilaste muusikalist maitset ning sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid.

Muusika õppeaine koostisosad on:

- 1) laulmine;
  - 2) pillimäng;
  - 3) muusikaline liikumine;
  - 4) omalooming;
  - 5) muusika kuulamine ja muusikalugu;
  - 6) muusikaline kirjaoskus;
  - 7) õppekäigud.
- **Muusikaõpetuses** lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály meetodi ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele.
  - **Muusika** on aine, mille õpetuse osad on üksteisega mitmetähenduslikus ja tihedas seoses, seetõttu on neid keeruline eraldada. Õppeaine koostisosad kattuvad muusikaliste tegevustega. Musitseerimise all mõistetakse igasugust muusikalist eneseväljendust, nagu **laulmist**, **pillimängu**, **liikumist** ja **omaloomingut**. **Muusika kuulamisega** arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust. **Muusikaloos** tutvustatakse erinevaid karaktereid, väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete.

- **Muusikalise kirjaoskuse** all mõistetakse õppekavas sisalduva noodikirja lugemise oskust musitseerides. Õpilaste silmaringi ja muusikalise maitse kujundamiseks on vajalikud **õppekäigud** (sh virtuaalsed) kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse. Õpilaste üldkultuurilised teadmised põhinevad teadlikkusel kohalikust, oma riigi ja Euroopa kultuuripärandist ning nende rollist maailmas. See hõlmab teadmisi peamistest kultuurisaavutustest (sh popkultuurist). Oluline on kontserdielu korraldamine oma koolis, et õpilastel tekiks muusika kuulamise harjumus ning ürituste korraldamise kogemus.
- **Muusika** kaudu kujundatakse harmoonilist isiksust, puudutades nii keha, tundeid kui ka intellekti. Muusikaõpetusel on tasakaalustav ja toetav roll õpilase emotsionaalses arengus ning teiste õppeainete omandamises.
- **Musitseerides** arendatakse õpilase isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ja koos musitseerimiseks ning loominguks eneseväljenduseks. Rühmas ja üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust, paindlikkust ja emotsionaalset kompetentsust ning juhitakse õpilase enesehinnangut ja õpimotivatsiooni.

Kuna õpilaste võimed on erinevad, tuleb õppeprotsessis seda arvestada individuaalse lähenemise ja **diferentseeritud** töö kaudu. Individuaalne lähenemine on vajalik ka seetõttu, et õpilasel tekiks õpitulemusena positiivne minapilt ja usk iseendasse.

Seda võimaldavad eri raskusastmega ülesanded kõigis muusikalistes tegevustes: laulmisel, pillimängus, muusikalises liikumises, omaloomingus. Kindlasti peab õpetaja julgustama nii andekaid kui ka muusikaliselt vähemvõimekaid.

- **Ühislaulmise ja koorilauluga** arendatakse sotsiaalseid oskusi ning kujundatakse isamaa-armastust. Lähtudes Eesti muusikatraditsioonidest ja toetades elukestva muusikaharrastuse teket, *on soovitatav planeerida tunniplaani ka koorilaulutunnid ning arvestada seda õpetaja põhikoormuse määramisel.*

Muusika ainekava koostades on lähtutud järgmistest põhimõtetest:

- 1) teadvustada ja tähtsustada ühislaulmise kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist rolli;
- 2) rõhutada musitseerimise osatähtsust;
- 3) julgustada ja toetada loominguks eneseväljendust;
- 4) teadvustada ja süvendada õpilase isiklikku suhet muusikaga;
- 5) rõhutada muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetilise väärtushinnangute kujundamisel, tunde- ja mõttemaailma arendamisel ning rikastamisel;
- 6) lähtuda õppes õppija vajadustest ning tähtsustada integreeritud tegevusi.

Õppetegevus

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, arvestades sealjuures õpilaste individuaalsust;
- 5) rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: õppekäigud kontsertidele, teatritesse, muuseumidesse, stuudiosse, muusikakoolidesse, looduskeskkonda, näitustele, raamatukogudesse jne;
- 7) kasutatakse mitmekesist ja tänapäevast õppemetoodikat;
- 8) planeeritakse tunniplaani osana koorilaulutunnid, mida arvestatakse õpetaja põhikoormust määrates;
- 9) leitakse tunnivälise muusikaalase tegevuse võimalusi (solistid, ansamblid, orkestrid jm).

I kooliastme õppetegevused on:

- 1) ühehääline laulmine ja osalemine koolikooris;
- 2) meloodia laulmine käemärkide, astmetrepi ja noodipildi ning relatiivsete helikõrguste (astmete) järgi;
- 3) mänguoskuse omandamine keha-, rütmi- ja plaatpillidel, plokkflöödil või 6-keelsel väikekandel;
- 4) kuulatud muusikapalade iseloomustamine muusika oskussõnavara kasutades;
- 5) muusikapala meeleolu väljendamine liikumise kaudu;
- 6) esinemisjulguse ja -oskuse arendamine;
- 7) muusika väljendusvahendite katsetamine erinevaid karaktereid kujutades;
- 8) õppekäigud, kontserdil, teatris ja muuseumis käimine jne.

I kooliastmes on kesksel kohal laulmine ja pillimäng.

- **Lauldakse** nii ühehäälselt *a cappella* kui ka saatega. Selles vanuseastmes rajatakse alus muusikatradsioonide säilitamisele ja edasikandmisele, mille üks väljund on kõigi õpilaste osalemine koolikoorige tegevuses, et saada esmane koorilaulukogemus.
- **Pillimängus** omandatakse erinevate rütmi- (sh kehapilli) ja plaatpillide ning 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtted. Pillimängu rakendatakse valdavalt laulude kaasmänguna.
- Olulisel kohal on muusikaline **liikumine**: rahvatantsud ja laulumängud ning muusikapala karakteri väljendamine liikumise kaudu. Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse kaasmängude, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, teksti loomise, st **omaloomingu** kaudu.
- **Muusika kuulamisega** õpitakse tundma muusika karaktereid ja meeleolu ning iseloomustama kuulatud muusikapalu.
- Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o **muusikalist kirjaoskust**, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu.
- **Õpilaste esinemisoskust** arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorige, solistid, erinevad pillikoosseisud jm).
- Et saavutada õpilaste mitmekülgset kuulamiskogemust, kujundada kontserdikultuuri ning avardada silmaringi, võimaldatakse õpilastel **käia kontsertidel ja teatrietendustel** nii koolis kui ka väljaspool kooli.
- **Enese ja kaaslaste hindamise kaudu** õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

II kooliastme õppetegevused on:

- 1) ühe- ja kahehäälsuse rakendamine laulmisel;
- 2) kahe- või kolmehäälselne laulmine koolikooris;
- 3) relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine laulude õppimisel;
- 4) pillimänguoskuste arendamine ja rakendamine erinevates pillikoosseisudes;
- 5) kuulatud muusikapalade iseloomustamine, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale;
- 6) eri rahvaste tantsude karakteri väljendamine liikumises;
- 7) muusika väljendusvahendite kasutamine erinevates muusikalistes tegevustes;
- 8) esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine;
- 9) teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid jne).

II kooliastme õpilasele omast teadmishimu ning aktiivsust rakendatakse kõigis muusikalistes tegevustes. Selles eas tähtsustub töö õpilaste individuaalsete muusikaliste võimete arendamisel ning rakendamisel erinevates muusikalistes tegevustes. Olulised tegevused on selleski kooliastmes **laulmine** ja **pillimäng**.

- **Klassitunnis** lauldakse *a cappella* ja saatega ühe- ja kahehäälselt, koolikooris kahe- ja kolmehäälselt. Süvendatakse pillimänguoskusi erinevates pillikoosseisudes ning omandatakse 6-keelse väikekandle või plokkflöödi lihtsamad mänguvõtted.
- **Liikumistegevuse** põhirõhk on eesti rahvatantsudel ning teiste rahvaste muusika karakteri väljendamisel liikumise kaudu. Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse **muusikalise omaloomingu** kaudu.
- **Muusikat kuulates** arendatakse muusikalist analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Tähtsustub muusika oskussõnade kasutamine muusikapalasisid analüüsides ning oma arvamuse põhjendamine vestlustes.
- Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o **muusikalist kirjaoskust**, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu.
- **Õpilaste eneseväljendusoskust** arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm).
- Et saada kuulamiskogemust, kujundada kontserdikultuuri ning avardada silmaringi, **käiakse kontsertidel ja muusikaetendustel** ning osaletakse erinevatel õppekäikudel.
- Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

III kooliastme õppetegevused on:

- 1) ühe- ja kahehäälsuse rakendamine lauldes;
- 2) kahe- või kolmehäälselt laulmine koolikooris;
- 3) relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine, lauldes noodist lihtsamaid meloodiaid;
- 4) pillimänguoskuse rakendamine üksi ja koos musitseerides;
- 5) isiklike, põhjendatud seisukohtade avaldamine muusika kuulamisel, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale;
- 6) muusika meeleolu, stiili ja vormi väljendamine liikumise kaudu lähtuvalt kujutlusvõimest;
- 7) loominguliste ideede teostamiseks sobivate muusika väljendusvahendite leidmine ja kasutamine;
- 8) esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine;
- 9) teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid, muusikakõrgkoolid jne).

III kooliastmes on tähelepanu keskmes iseseisva muusikalise mõtlemise süvendamine ning õpilaste muusikaliste võimete edasiarendamine ja rakendamine muusikalistes tegevustes, kasutades erinevaid õppevorme ning -meetodeid.

- **Klassitunnis lauldakse** nii ühe- kui ka mitmehäälselt, koolikooris kahe- või kolmehäälselt. Süvendatakse **pillimänguoskusi** ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse akustilise kitarriga akordmänguvõtted. Kuna selles vanuseastmes on suur huvi pop- ja rokkmuusika vastu, tuleks leida koolis ansambli mängu harrastamise võimalusi.
- Laulmine ja pillimäng pakuvad **muusikalise omaloomingu** ning loominguliste ideede elluviimise võimalusi nii üksi kui ka rühmatööna.
- **Muusikat kuulates** tähtsustub kuulatud muusika põhjal oma arvamuse kujundamine ning selle argumenteeritud põhjendamine nii suuliselt kui ka kirjalikult, toetudes muusika oskussõnavarale.
- Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o **muusikalist kirjaoskust**, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm) toetatakse õpilaste isikupärast esinemisoskust.
- Et omandada kuulamiskogemust, kujundada kontserdikultuuri ning avardada silmaringi, **käiakse kontsertidel ja muusikaetendustel** ning osaletakse erinevatel õppekäikudel.
- Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma ja austama üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

Hindamine

- Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest.
- Muusikaõpetuses annab hindamine tagasisidet õpilase võimekuse ja tema individuaalse arengu kohta, on lähtekohaks järgneva õppe kujundamisele, stimuleerib ning motiveerib õpilast parematele tulemustele ja enesearendusele.
- Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist muusikalistes tegevustes, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse komponente: laulmist, pillimängu, muusikalist liikumist, omaloomingut, muusika kuulamist ja muusikalugu, muusikalist kirjaoskust ning ka õpilase aktiivsust, tunnist osavõttu, hinnangut enese ja kaasõpilaste osalemisele ning saavutustele õppes. Õpilase aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel ja võistlustel arvestatakse õppetegevuse osana koondhindamisel, et tunnustada õpilase panust ja ettevõtlikkust.
- Õpitulemusi hinnatakse suuliste sõnaliste ning numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.
- I kooliastmes hinnatakse peamiselt muusikalisi tegevusi: laulmist, pillimängu ja loovtegevusi. II ja III kooliastmes on suurem kaal muusikaliste teadmiste ning oskuste kasutamisel muusikalistes tegevustes.

Füüsiline õpikeskkond

Muusikatunnid toimuvad spetsiaalselt sisustatud klassiruumis – muusikaklassis, kus on internetiühendusega arvuti + helikaart, projektor ja ekraan; noodistusprogramm ning MIDI-salvestusprogramm. Muusikaklassi sobib inventar, mis võimaldab luua erinevaid tööühmi ja liikumiseks vajalikke pindu. Tunde võib pidada ka aulas või mõnes muus liikumist võimaldavas ruumis.

Muusikaklassis peavad muusikainstrumendid olema paigutatud nii, et neid oleks käepärane kasutada, ning pillidel peavad olema kindlad hoidmise kohad.

Instrumentaarium:

- naturaalklaver, klaveritool, süntesaator, 6-keelsed väikekanded või plokkflöödid, akustilised kitarrid.

Orffi instrumentaarium:

- 1) plaatpillid: sopran-, altkellamäng; sopran-, alt-, basssülofon; sopran-, altmetallofon; kromaatiline kõlaplaatide komplekt, pehmed ja kõvad nuiad;
- 2) rütmipillid: võrutrummid, d, embed, bongod, tamburiin, marakaad, kõlapulgad, trianglid, agogo, kõlakarp/kõlatoru, kastanjetid, guiro, kuljused.

Muud vahendid:

- 1) muusikakeskus HIFI;
- 2) noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel;
- 3) fonoteek (CDd, DVDd, VHSid).